

KAMPÜS AÇIK ALANLARINDA ENGELSİZ TASARIM: AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ GÜNEY KAMPÜSÜ ÖRNEĞİ

(BARRIER-FREE DESIGN IN CAMPUS AREAS: AN EXAMPLE OF AYDIN ADNAN MENDERES UNIVERSITY SOUTH CAMPUS)

Özgür KAMER AKSOY^{1*}, Hamide KÖŞE²

¹Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Aydın/Türkiye
ozgur.aksoy@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8456-2681

²Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Aydın/Türkiye
2011600104@stu.adu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7022-8957

Doi: <https://doi.org/10.53463/splandes.202200137>

Corresponding Author/İletişim yazarı: Özgür Kamer Aksoy

E-mail: ozgur.aksoy@adu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma kapsamında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Güney Kampüsü'nde engelli bireylerin karşılaştığı eksikliklerin belirlenmesi ve bu eksikliklerin giderilerek engelsiz bir yerleşke oluşturulması amaçlanmıştır.

Çalışma alanında; merdivenler, rampalar, yürüyüş yolları, kaldırımlar, otoparklar, amfi tiyatro ve toplanma alanı, peyzaj donatı elemanları, spor alanları ve bitkilendirmenin engelli standartlarına uygunluğu, TS 12576 “Şehir İçi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları” ve önceki çalışmalar incelenerek, yerinde gözlem, fotoğraf çekimi, ölçülendirmeler yapılarak değerlendirilmiştir.

Kampüsün eğimli bir alanda olmasından dolayı özellikle merdiven ve rampalarda engelli bireyler için uygun özelliklerde olmadığı, binaya ulaşım için kullanılan yolların eğimlerinin fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygun olmayan alanlar için çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Engelsiz tasarım, erişilebilirlik, üniversite yerleşkesi, tasarım çözümleri

ABSTRACT

Within the scope of this study, it is aimed to determine the deficiencies faced by disabled people at Aydın Adnan Menderes University South Campus and to eliminate these deficiencies and to create a barrier-free campus.

Stairs, ramps, walkways, pavements, parking lots, amphitheater and assembly area, landscaping equipment, sports fields and planting in the studying area were examined in compliance with disabled standards, TS 12576 “Inner City Roads-Structural Measures on Streets, Avenues, Squares and Roads for the Disabled and Elderly and Design Rules of Markings”, previous studies and evaluated by making on-site observation, photographing, and dimensioning.

Due to the fact that the campus is located in an inclined area, it has been concluded that it is not suitable for disabled people, especially on stairs and ramps, and the slopes of the roads used to access the building are excessive. Solution proposals have been developed for unsuitable areas.

Keywords: Barrier-free design, accessibility, university campus, design solutions

1. GİRİŞ

Engelli bireylerin yaşadığı sorunlardan bir tanesi de fiziksel çevrenin yetersizliğinden dolayı eğitim haklarının kısıtlanmasıdır. Engelli bireylerin engelsiz yaşam sürmesi için standartlar birçok ülkede belirlenmiş olup, standartlara uygun planlama, tasarım ya da uygulamaların yapılamamasından kaynaklı sorunlar yaşanmaktadır. Ülkemizde de üniversite kampüslerinde erişilebilirlik ve kullanım açısından benzer sorunlar yaşanmaktadır. Engelli bireyler fiziksel çevre şartları yüzünden engelsiz bireyler ile aynı eğitim şartlarına sahip olamamakta ve sosyal ortamdaki uzaklaşmaktadır (Alp, 2014). Halbuki insan hakları evrensel bildirisi ve anayasamızda tüm bireylerin eşit haklara sahip olduğu açıkça belirtilmiştir. Kaynakların dağılımının eşit olarak düzenlenmesinin yanı sıra, sosyal olanaklardan faydalanmanın, kentsel yaşamın gerektirdiği tüm alanları kullanabilme hakkının eşit olarak paylaşımının sağlanmasının, sosyal bakımdan olduğu kadar yasal olarak da gerektiği vurgulanmıştır (Taş, 2015). Yükseköğretim kurumları engelliler danışma ve koordinasyon yönetmeliğinde de engelli bireylerin eğitim alanlarında yaşayacağı sorunları en aza indirmek için yapılacak düzenlemeleri içermektedir (Anonim, 2021). Engelli bireylerin eğitim ve sosyal yaşam alanlarında karşılaştıkları sorunları çözmek ve onların yaşamlarını kolaylaştırıcı önlemleri almak her şeyden önce toplumsal bir görevdir. Bunun için de önce fiziksel çevrenin uygun standartlarda oluşturulması gerekmektedir (Özcan, 2008; Eşkil, 2011).

Engellilerin hareket yeteneğini sınırlayan nedenler, doğuştan gelen, doğum sırasında karşılaşılan ya da sonradan yaşanan bir hastalık veya kaza sonucu ortaya çıkan bir işlev bozukluğundan kaynaklanmakta ve toplumsal hayata katılımı sınırlandırmaktadır (Koramaz ve Küçükali, 2021; Pauya, 2021). Dünya Sağlık Örgütü dünya nüfusunun yaklaşık dörtte birinin hayatında bir çeşit engelle maruz kaldığını belirtmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2020). Sağlıklı bireyler de yaşamlarının bir kısmını özel gereksinimle geçirmek zorunda kalabilmektedir. Dolayısıyla çevre, insanın fiziksel gücünü bütünüyle kullanabildiği durumlar yerine geçici ya da sürekli özrürlük durumları göz önüne alınarak tüm bireylerle aynı koşullarda yaşamlarını sürdürebilmeleri için planlanmalı, tasarlanmalı ve uygulanmalıdır (Sirel ve ark., 2012). Engellilerin toplumun ayrı bir kesimi olmaktan çok, bütünleşmiş bir parçası olduğu kabul edilmeli yapılan tasarımlarda engelli gereksinimlerinden çok insan gereksinimleri şeklinde bütünleşik tasarımlar yapılmalıdır (ÖZİ 2005).

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yayınlanan engellilere yönelik kural ve standartlar ile de engelli bireylerin kentsel dış mekanlarda herhangi bir sorunla karşılaşmadan sosyal hayata katılımları amaçlanmıştır. Ancak fiziksel mekânlarda farkında olmadan engelli bireyleri kısıtlayıcı birçok yanlış uygulama yapılmaktadır. Erişilebilir olmayan fiziksel çevre nedeniyle birçok kullanıcının yaşam koşulları sınırlandırılmakta ve ihtiyaç duydukları birçok unsura ulaşmaları kısıtlanmaktadır (Kurter ve E. Çapraz, 2020; Çakar, 2021; Koç ve Koç, 2022).

Öğrencilerin eğitsel, fiziksel, sosyal bütün ihtiyaçları bir kampüs alanında karşılanabilir olmalıdır. Engelli bireylerin kampüs alanında istedikleri noktalara erişebilir olması ve engeli olmayan bireyler ile beraber kullanabilmesi bir kampüsün temel özelliklerinden biri olmalıdır. (Yılmaz ve ark., 2012). Fiziksel çevre düzenlemesinde diğer etmenler kadar engelsiz tasarım konusunda da duyarlı olunması gerekmektedir. Çünkü engelli bireylerin sahip oldukları fiziksel işlev bozuklukları/yetersizlikleri ve bunun yol açtığı sınırlamalar nedeniyle fiziksel çevrenin doğru tasarlanması büyük önem taşımaktadır. Böylelikle engelli bireylerin fiziksel çevre kullanımını kısıtlayan engellerden kurtulmaları ve sosyal hayata katılımları sağlanacaktır (Bekçi, 2012; Olgun ve Yılmaz, 2014).

Engelsiz tasarım üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Daha çok yoğun kullanım alanları olan parklarda (Eşkil, 2011; Yılmaz ve ark., 2014; Kurter ve Çakmak, 2017; Gürbey, 2019; Nacar,

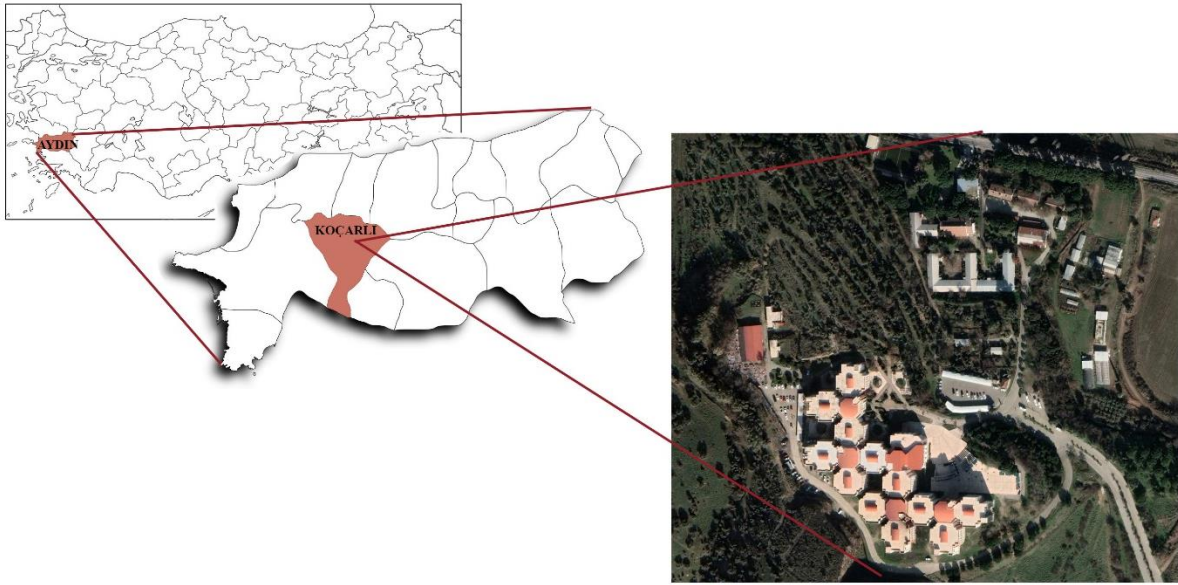
2021; Kurter ve Çapraz, 2020; Korkmaz ve Küçükali, 2021), kent genelinde (True ve Türel, 2013; Aygün, 2017; Aygün ve ark., 2018; Yılmaz ve Diktaş, 2020), kampüslerde (Çınar, 2010; Sirel ve ark., 2012; Yılmaz ve ark., 2012; Alp, 2014; Çivici ve Gönen, 2015; Taş, 2015; Küçükağtaş ve Kurtaslan, 2017; Körmeçli, 2022) konuyu ele alan çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışma, yoğun bir kullanım alanı olan Adnan Menderes Üniversitesi Güney Kampüsü'nde gerçekleştirilmiştir. Engelli bireylerin fiziksel ortamda karşılaştığı sorunları belirlemek amacıyla alan kullanımları, erişilebilirlik durumu ve yeterliliğinin standartlara uygunluğu saptanmış ve belirlenen sorunlu alanlar için çözüm önerileri sunulmuştur.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma ana materyalini Aydın ili Koçarlı ilçesine bağlı olan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Güney Kampüsü (Şekil 1) oluşturmaktadır. Adnan Menderes Üniversitesi Güney Kampüsü 37° 45' 20.4768" ve 27° 45' 45.9576" koordinatları arasındadır. Aydın Merkez'den 18 km. Koçarlı Merkez'den 8 km. uzaklıkta olan yerleşke yaklaşık 2400 dekar alana sahiptir (Adnan Menderes Üniversitesi, 2022). Eğimli bir topoğrafya üzerine kurulmuş olan kampüsün çevresinde verimli tarım arazileri bulunmaktadır.

Şekil 1. Araştırma Alanı Konumu

Araştırma yardımcı materyalini; yerli ve yabancı literatür, yayınlar, raporlar, alan fotoğrafları, fiziksel engelliler için mekân tasarımına yönelik ilke ve kurallar, Google Earth, Adobe Photoshop 2019, Autocad 2019 yazılımları oluşturmaktadır.

2.2. Yöntem

Çalışma engelsiz tasarım ölçütlerinin belirlenmesi, sorunlu alanların saptanması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi için üç aşamada gerçekleşmiştir. Araştırmanın ilk aşamasında araştırma konusu ve alanına ilişkin literatür taraması yapılarak veriler toplanmış, engelsiz tasarımda uygulanması gereken standartlar TS 12576 "Şehir içi Yollar-Özürlü ve Yaşlılar için Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretleme Kuralları"ndan ve önceki çalışmalardan (Kuter ve Çakmak, 2017; Çivici ve Gönen, 2015; Akgün ve ark., 2018)

yararlanılarak değerlendirilmiştir. Üçüncü aşamada araştırma alanında yerinde gözlem yapılarak alanlar belirlenmiş (Şekil 1) ve fotoğraflar çekilip alan ölçülendirmeleri yapılarak ulaşılabilirlik (girişler, kaldırımlar, yürüyüş yolları, merdiven, rampa, otopark), peyzaj donatı elemanları (oturma elemanı, işaret ve yönlendirme levhası, aydınlatma elemanı, çöp kutusu), spor alanları (futbol alanı, fitness alanı) ile bitkilendirmeye ilişkin özellikler, engellilere yönelik dış mekân standartları bakımından analiz edilmiştir. Son aşamada mevcut durum değerlendirmeleri sonucuna göre öneriler getirilmiştir. Fiziksel engellilerin kullanımı için yerleşkenin uygunluğu veya kullanımlardaki sorunlar, yerinde gözlem ve incelemelerle belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Kampüsün içerisinde; Ziraat Fakültesi, Meslek Yüksek Okulu ve dekanlığı içerisinde barındıran bütünleşik bir blok bulunmaktadır. Bunun haricinde bir adet kafeterya, akademik, idari personele ve öğrencilere ayrılmış 2 adet otopark, amfi ve toplanma alanı, ziraat fakültesi eski binaları, çalışanlar için lojmanlar bulunmaktadır.

3.1. Girişler, Merdivenler ve Rampalar

Binada dekanlık, öğrenci girişleri, kafeterya girişi, tali girişler olmak üzere 7 adet giriş bulunmaktadır. Alan eğimli olduğu için yolları birbirine bağlayan merdivenler bulunmaktadır.

Giriş, merdiven, rampalara kampüs genelinde bakıldığında merdivenlerin basamak genişliği ve yüksekliğinde farklılıklar görülmekte ve ölçüler standartlara kısmen uymaktadır. Kampüs arazisi fazla eğimli olduğu için alan içerisinde ulaşım birçok yerde merdivenler ile çözülmüştür. Merdivenlerin küçük bir bölümü rampa ile çözümlenmiştir. Kampüsteki merdivenlerdeki en büyük sorun rampalar ile birlikte düşünülmemesidir (Şekil 3).

Öğrenci girişinde tekerlekli sandalye kullanan engelli bireylerin kullanabileceği bir rampa olmamakla beraber bu alana ulaşabilmeleri için kat etmeleri gereken yolda da bir rampa bulunmamaktadır. Merdivenlerde maksimum rıht yüksekliği 15 cm olmalıyken girişte basamak yüksekliği 15cm'den fazla olup basamak genişliği de standartlara uymamaktadır. Basamak yüzeyinde kaygan malzeme kullanılmıştır. Basamak ucunda bulunması gereken 2,5 cm eninde koruyucu kaymaz bir şerit yoktur.

Dekanlık girişindeki merdivenlerin yükseklik ve genişlik ölçüleri standartların üzerindedir. Tekerlekli sandalye kullanan bir bireyin bina içerisine girebileceği tek giriş kapısıdır. Burada rampa eğiminin en fazla %8 olması, rampanın iki tarafında küpeşte bulunması, pürüzlü bir zemine sahip olması, rampa genişliğinin 180cm olması, görme engelliler için rampanın başında ve sonunda 150cm genişliğinde farklı dokulu bir alan bulunması gerekliken; rampanın eğimi uygun olmayıp, küpeşte bulunmamaktadır. Genişliği 124cm olup yeterli değildir. Rampada kaygan zemin kullanılmaktadır. Rampanın başında ve sonunda bırakılan alanlar standartlara uygun değildir.

Meslek Yüksekokulu öğrenci girişinde basamak genişliği ve rıht ölçüleri standartlara uygundur. Fakat tekerlekli sandalye kullanan engelli bireylerin kullanabileceği bir rampa olmamakla beraber bu alana ulaşabilmeleri için kat etmeleri gereken yol da fazla eğimlidir. Kaygan zeminden oluşmakta ve küpeşte bulunmamaktadır. Görme engelli bireyler için de bu alana ilişkin dokunsal zemin yüzey göstergeleri bulunmamaktadır.

Öğrenci Girişi

Dekanlık Girişi

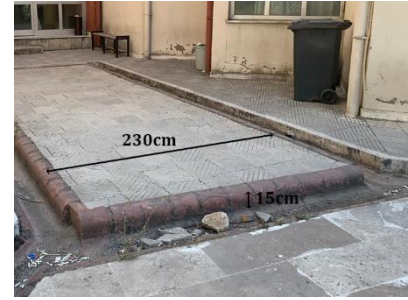
Dekanlık Girişi

Meslek Yüksek Okulu Girişi

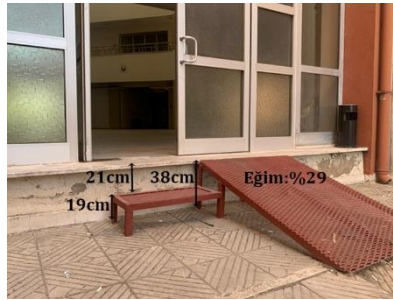
Kafe Girişi

Kafe Girişi

Kafe Girişi

Tali Otopark Girişi

Tali Girişi

Diğer Merdivenler

Diğer Merdivenler

Şekil 3. Girişler, Merdivenler ve Rampalar

Yerleşke kantinine ulaşım, fiziksel engelliler için oldukça zahmetlidir. Okul girişindeki fazla eğimli yokuştan sonra, kantine girişte ve kantinin bahçesine geçişte rampa bulunmamaktadır ve bahçe tamamen taşlı olduğu için tekerlekli sandalyelerin ilerlemesi çok güçtür. Zemin döşemelerindeki bozukluklar ve görme engelli bireyler için hissedilebilir yüzeylerin oluşturulmamış olması da bir diğer sorundur.

Bina tali girişlerinde rampa bulunmamakta ya da bulunan rampanın genişliği ya da eğimi uygun değildir. Görme engelli bireyler için de bu alana ilişkin dokunsal zemin yüzeyi göstergeleri bulunmamaktadır. Yer yer meydana gelen tahribat ve su akış derzleri engelli bireyler için alan içinde dolaşımı zorlaştırmaktadır.

Diğer merdivenlerde rampa ve korkuluk bulunmamakta, rıht yükseklikleri standarda uymamaktadır. Korkuluk bulunan merdivenlerde de korkuluklar standarda uygun değildir ve tahrip olmuş durumdadır.

3.2. Yürüyüş Yolları ve Kaldırımlar

Binaya Çıkış Yolu

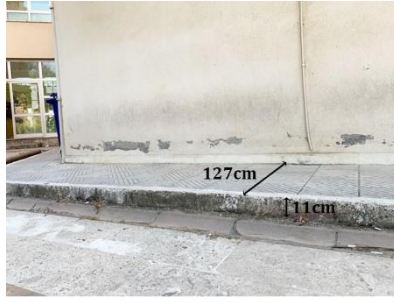
Binaya Çıkış Yolu

Kafeterya Yolu

Yaya Yolları

Kafe Girişi Kaldırım

Otobüs Durağı-Atm Kaldırımı

Şekil 4. Yürüyüş Yolları

Okulun girişinde bulunan yolun eğimi engelli bireylerin çıkmasına uygun değildir. Bu da okula gelen engelli bireylerin karşılaşacağı ilk sorunlardan birisidir. Engelli bireylerin okula giriş yapabileceği bölgenin araç bariyeriyle kapatılmış olması ve geçiş alanının sadece yayalar için tasarlanmış olması özellikle tekerlekli sandalye kullanan bireyler için büyük engeldir. Zemin döşemelerinde bulunan bozulmalar ve sirkülasyon boyu hissedilebilir zemin olmayışı nedeniyle engelli bireyler için sorun teşkil etmektedir. Drenaj kanallarının birbirini çok kesmesinden ötürü yollarda engebeli bir yapı oluşmaktadır. Bu da fiziksel engelliler için sorun teşkil etmektedir. Yaya kaldırımlarında engel teşkil eden ağaç, ağaççık vb. öğelerin bulunduğu görülmektedir (Şekil 4).

3.3. Otoparklar

Çalışma alanında öğretim üyelerine ve öğrencilere ayrılmış olan 2 adet otopark alanı bulunmaktadır.

Öğrenci Otoparkı

Öğretim Üyesi Otoparkı

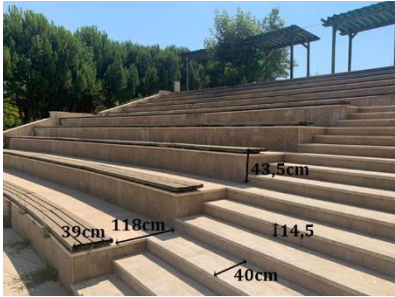

Öğretim Üyesi Otoparkı

Şekil 5. Otoparklar

İki otoparkta da engelli bireyler için yer ayrılmadığı, engelli kullanımı için levhaların olmadığı görülmektedir. Öğrenci otoparkının giriş-çıkış alanında zeminin bozulmuş olduğu ve rampaların bulunmadığı gözlenmektedir. Ayrıca otopark alanında araçlar için yer çizgilerinin bulunmadığı, bundan dolayı engelli bireylerin araçlarını diğer araçlarla aynı alanlara koyması gerektiği görülmektedir (Şekil 5).

3.4. Amfi Tiyatro ve Toplanma Alanı

Amfi Tiyatro

Rölyef Alanı

Toplanma Alanı

Şekil 6. Amfi Tiyatro ve Toplanma Alanı

Toplanma alanı içerisinde bulunan amfide merdiven genişliği ve rıhtı standartlara uygundur. Fakat bu merdivenler alt kottan üst kota geçişi de sağlamakta olup, fiziksel olarak engelli bireyler için rampa, dokunsal zemin yüzeyi göstergeleri veya yönlendirme levhası bulunmamaktadır. Merdivenlerin sayısı fazla olduğu için arada sahanlık olması gerekliken burada bırakılmamıştır. Amfide bulunan oturma birimleri de standartlara uygundur. Üst kotta bulunan toplanma alanı görülmekte olup bu alanlarda ağaçlandırma için bırakılan fakat ağaçlandırılmayan boşluklar özellikle engelli bireyler için tehlike arz etmektedir (Şekil 6).

Rölyef alanı için kullanılan merdivenlerin rıht yüksekliği ve genişliği standartlara uygun olup ilk merdivenin rıht ölçüsü farklılık göstermektedir. Rölyef alanına ulaşmak için kullanılan rampanın eğimi maksimum %8 olmalı iken bu rampanın eğimi %25'dir. Rampa herhangi bir küpeşte ile desteklenmemiştir.

3.5. Donatı Elemanları

Donatı elemanları oturma birimleri, bankamatik, aydınlatma, çöp kutuları ve yön levhaları başlıkları altında incelenmiştir.

Oturma Birimleri

Oturma Birimleri

Bankamatik

Aydınlatma

Çöp Kutusu

Yön Levhası

Şekil 7. Donatı Elemanları

Okul içinde bulunan donatıların çoğu engelli bireylerin erişebilirliğini kısıtlayıcı durumdadır. Bu donatılar engelli bireylerin fiziksel anlamda erişemediği yerlere konumlandırılmış durumdadırlar. Oturma birimleri zemin kotundan yukarıda olup hiçbirinde rampa bulunmamaktadır. Yerleşkede kantin yolunda bulunan kamelyalara engelli bireylerin ulaşabilmesi veya çıkarken destek alabilmeleri için tasarlanmış bir öge bulunmamaktadır. Tekerlekli sandalye kullanan bireylerin destek almadan çıkmaları mümkün değildir. Bankaların yerden yüksekliği 45 cm olup standartları karşılamaktadır. Kamelyalarda bulunan oturma birimleri 45 cm yükseklikte olup standartlara uygundur ancak tekerlekli sandalye kullanan ya da görme engelli olan bireylerin kullanımına uygun değildir. Kamelyalarda yüksekliklerin standartlara uygun olmadığı görülmektedir. Kent mobilyalarının birkaçı kırılmış durumda, geride kalanlarda yıpranmış ve eskimiş durumdadır.

Aydınlatma elemanlarının yükseklikleri engelli bireyler için sorun teşkil etmemekle birlikte kampüste çöp kutusu sayısı yeterli değildir ve yükseklikleri standartlara uymamaktadır. Kampüsteki bankamatik engelli bireyler için erişilebilir değildir. İşitme ve görme engelli bireyler için gerekli özelliklere sahip değildir. Aynı şekilde yön levhaları da görme ve işitme engellilerin kullanım standartlarına uymamaktadır (Şekil 7).

3.6. Spor Alanları

Kampüs alanı içerisinde spor alanı olarak futbol sahası ve fitness alanı bulunmaktadır.

Futbol Sahası

Futbol Sahası

Fitness Alanı

Şekil 8. Spor Alanları

Spor alanları engelli bireylerin erişimine ve kullanımına uygun değildir. Spor alanları ve spor aletlerinin bulunduğu alan engelli bireylerin alet ve gereçlerini bırakabilecekleri niteliklere sahip değildir. Spor alanlarına ulaşım için kullanılan yollar da engelli bireylerin kullanımına uygun değildir (Şekil 8).

3.7. Bitkilendirme

Şekil 9. Bitkilendirme

Bitkilendirme yaya yolunu engellemeyecek şekilde yapılmıştır ancak bitkilerin bakım işlemlerinin yapılmaması yaya yollarına kadar uzanmasına sebep olmaktadır. Yayılıcı formda bitkiler kullanıldığından dolayı, yolu kullanan bireyler engelle karşılaşmaktadır. Levhaların bitkilerle kapandığı görülmektedir (Şekil 9).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada engelli bireyler için fiziksel çevre koşulları incelenerek mevcut durumun standartlara uygunluğu değerlendirilmiş iyileştirilmeye yönelik önerilerde bulunulmuştur. Alanın en büyük problemi yüksek eğimli bir arazi üzerine kurulmuş olmasıdır. Bu yüzden fiziksel engelli kullanıcıların alana erişilebilirliği kısıtlanmaktadır. Kampüste yeterli alan olduğu için rampalarla eğim problemi çözümlenebilir.

Yerleşke planı, görme engelliler için kabartmalı veya sesli, diğer engelliler için harita halinde, yönlendirme ve ayırım noktalarına yerleştirilmelidir.

Dekanlık girişi haricinde blokların girişlerinde ve çıkışlarında tekerlekli sandalye için uygun eğimli rampalar yer almamaktadır. Bu girişlere standartlara uygun eğim ve genişlikte rampalar konumlandırılmalıdır. Merdivenlerin her iki tarafında küpeşte kullanılmalıdır. Merdiven ve rampa başlangıç ve bitişlerinde görme engelliler için hissedilebilir yüzeyler olmalıdır. Görme engelli kullanıcılar için rampaların başında ve sonundaki sahanlık alanlarına 150 cm uzunluğunda, farklı dokuda malzeme ile zemin döşemesi bulunmalıdır.

Yerleşke içerisinde bulunan yaya yollarında hasarlı zemin döşemeleri ve engel teşkil edecek unsurlar bulunmaktadır. Bu yolların gerekli bakımları ve düzenlemeleri yapılmalıdır. Yaya yolları onarılmalı; uygun eğimde, kaymayan malzemeyle ve engelli bireyin duraksamadan her yere ulaşabileceği bir ağ şeklinde projelendirilmelidir. Tek başına yardım gerektirmeden istediği noktaya ulaşması amaç edinilmelidir. Yaya yollarında engelliler için yönlendirme ve uyarma düzenlemesi yapılmalıdır. Bina giriş çıkışlarına %6'lık eğimi geçmeyen engelli rampaları konularak engelsiz bireylerin rahat bir şekilde okula giriş ve çıkışları sağlanabilir. Ayrıca görme engelliler için yol sirkülasyonuna hissedilebilir yüzeyler eklenmelidir. Rampa uzunluklarının fazla olması durumunda araya sahanlık yapılmalıdır.

Yerleşkede yer alan kantin dış mekânında zemin döşeme malzemesi mıcır olup bu alanlar fiziksel engelli bireylerin rahat hareket etmesini engellemektedir. Bu alandaki zemin döşemesi uygun malzemeyle değiştirilmelidir. Kantin girişine standartlara uygun bir rampa eklenmelidir. Kafeteryanın bahçesindeki oturma alanlarına erişimin sağlanması için girişi kapatan bordürlerin kaldırılıp, engelli bireylerin daha rahat hareket edebilmesi sağlanmalıdır.

Yerleşkedeki mevcut otoparklarda engelli bireyler için ayrılmış park alanı bulunmamaktadır. Otoparklardaki kapasite doğrultusunda, engelli bireyler için standartlara uygun park alanı konumlandırılmalıdır. Aynı zamanda bu park alanları işaret ve levhalarla gösterilmelidir.

Yaya yollarına, kaldırımlara uzayan dallar, 220cm yükseklikten aşağıda olup görme engelli bireyler için engel teşkil etmektedir. Bitki dallarının yaya yollarında sirkülasyonu engellememesi için, yeterli mesafeye dikilmeli, düzenli bakım ve budamaları yapılmalıdır. Yerleşke girişindeki bariyer kaldırılarak giriş genişliği artırılmalıdır. Araç girişi istenmiyorsa levha ile belirtilmelidir.

Yemekhane ve kafeterya gibi yerlerde engelli bireylerin rahatça ve eşit bir şekilde sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla gerek bahçe mobilyalarının gerekse masa ve sandalyelerin konumları düzenlenmelidir. Kent mobilyaları onarılmalı ya da yenilenmelidir. Kampüste bulunan oturma birimleri yenilenmeli, artırılmalı, engelli öğrencilere de hitap edebilecek şekilde tasarlanıp yerleştirilmelidir. Yerleşke içerisindeki levhaların temiz ve görünür hale getirilmesi gereklidir.

Çalışma sonucuna göre kampüsün fiziksel çevresi engelli bireylerin kullanımına uygun değildir. Kampüsteki fiziksel çevrenin engelli bireyler için erişilebilir ve kullanışlı olması için standartlara uygun olarak, öneriler doğrultusunda düzenlenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, üniversite tercihi yapan engelli bireylerin sayısı artacak, sosyalleşip iş imkânı bulmaları kolaylaşacak ve topluma katılmaları sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- Adnan Menderes Üniversitesi, (2022). [https://akademik.adu.edu.tr/fakulte/ziraat/\(E.T: 2.08.2022\).](https://akademik.adu.edu.tr/fakulte/ziraat/(E.T: 2.08.2022).)
- Alp, M. A. (2014). Engelliler için dış mekân kullanım olanaklarının araştırılması: İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yerleşkesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Anonim, (2022). [https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=14214&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5#:~:text=Ama%C3%A7%20MADDE%201%20%E2%80%93%20\(De%C4%9Fi%C5%9Fik%3A,a%20ve%20d%C3%BCzenlemele r%20yapmak%20%C3%BCzere%2C\(E.T: 2.08.2022\).](https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=14214&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5#:~:text=Ama%C3%A7%20MADDE%201%20%E2%80%93%20(De%C4%9Fi%C5%9Fik%3A,a%20ve%20d%C3%BCzenlemele r%20yapmak%20%C3%BCzere%2C(E.T: 2.08.2022).)
- Bekci, B. (2012). Fiziksel engelli kullanıcılar için en uygun ulaşım akslarının erişilebilirlik açıdan irdelenmesi: Bartın kenti örneği. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 14, (21), 26-36.
- Çakar, H. (2022). Engelsiz Park Tasarımında Ergonomik Yaklaşımlar. Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 36(1), 1-14.
- Çınar, N. (2010). Üniversite kampüslerindeki peyzaj erişilebilirliğinin engelliler açısından irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çivcive Gönen, D. (2015). Balıkesir üniversitesi çağış yerleşkesinin bedensel engelli öğrencilerin sosyal alanlara ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi. Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, 3(3), 639-646.
- Eşkil, Ö. Y. (2011). Engelliler için dış mekân tasarım özellikleri bağlamında Ankara kent parklarının irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Gürbey, A. P. (2019). Kentsel rekreasyon alanlarının engellilere yönelik tasarım ve planlama ilkeleri açısından değerlendirilmesi: Göztepe 60. Yıl Parkı, Cerrahpaşa Orman Fakültesi, Peyzaj Planlama ve Tasarımı ABD., İstanbul.
- Koç, Ü. C., & Koç, Ü. A. (2022). Engelsiz parkların erişilebilirliği: Eskişehir ve Diyarbakır örnekleri. Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi, 13(33).
- Koramaz, P. ve Küçükali, U. F. (2021). Dilek Sabancı Parkı'nın engelsiz tasarım kriterleri açısından incelenmesi. Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, 16(62), 227-250.
- Körmeçli, P. Ş. (2022). Üniversite Yerleşkelerinde Ulaşım Ağının Mekân Dizimi ve Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Değerlendirilmesi: Çankırı Örneği. Journal of Architectural Sciences and Applications, 7(1), 248-262.
- Kuter, N. ve Çapraz, M. N. E. Kamusal Dış Mekânda Engelliler İçin Tasarım: Çankırı, Recep Tayyip Erdoğan Kent Parkı Örneği. Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi, 6(1), 39-46.
- Nacar, A. (2021). Kahramanmaraş kenti yeşil altyapı sisteminin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş sütçü imam üniversitesi, fen bilimleri enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Olgun, R. ve Yılmaz, T. (2014). Parkların erişilebilirlikleri üzerine bir araştırma: Niğde Kızılelma parkı örneği. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 15(1), 48-63.
- Özcan, Y. (2008). Engelli Standartlarının Adana Kenti Açık ve Yeşil Alanlarında Analizi ve Uygulama Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Adana.
- ÖZİ (T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı), (2005). II. Özürlüler Şurası/Yerel Yönetimler ve Özürlüler

- Ön Rapor Hazırlama Komisyonları
Taslak Raporları ve Kararları, Ankara.
- Pouya, S. (2021). Engelli bireylerin erişilebilirliğinin arttırılması ve farkındalığın sağlanması için evrensel donatı tasarımlarının önemi ve buna ilişkin peyzaj alanlarında bazı tasarım önerilerin verilmesi. Sosyal Çalışma Dergisi, 5(2), 209-229.
- Sağlık bakanlığı (2020). <https://testtasra.saglik.gov.tr/bingoli-sm/TR,74120/dunya-engelliler-haftasi.html> (E.T: 2.08.2022).
- Sirel, B., Boyacıgil, O., Duymuş, H., Konaklı, N., Altunkasa, F. ve Cengiz, U. (2012). Çukurova Üniversitesi yerleşkesi açık alanlarının fiziksel engelliler bakımından ulaşılabilirliğinin değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, 27(1), 53-72.
- Taş, D. (2015). Namık Kemal Üniversitesi kampüsü örneğinde kampüslerin engelli bireyler tarafından kullanım olanakları Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- True, E. M. ve Türel, H. S. (2013). Yapılı çevrelerin fiziksel engelliler yönüyle kullanılabilirliği: İzmir Kenti Örneği. Artium, 1(1), 1-16.
- Türk Standartları Enstitüsü (TSE). (1999). Şehir İçi Yollar – Özürlü ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları. Hazırlık Grubu: Şehir İçi Yollar Özel Daimî Komitesi, Kabul Tarihi: 08.04.1999, TS No:12576,
- Yılmaz, T., Gökçe, D., Gökçe, D., Şavklı, F., Çeşmeci, S. ve Çeşmeci, S. (2012). Engellilerin üniversite kampüslerinde ortak mekanları kullanabilmeleri üzerine bir araştırma: Akdeniz Üniversitesi Olbia Kültür Merkezi örneği. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 9(3), 1-10.